

Na kraju drugog i na početku trećeg dana sledila su predavanja organizatora i voditelja skupa, profesora EUI Hajnca Gerharda Haupta (Heinz-Gerhard Haupt) i Bartolomeja Jun-Kasilja (Bartolome Yun-Cassililla) o metodologiji i mogućnostima pisanja komparativne i transnacionalne istorije. Predavači su teorijski i praktično objasnili prednosti i nedostatke ovakvog načina pisanja istorije. Nakon toga usledila je prezentacija dva doktora u završnoj fazi koju su izveli studenti četvrte godine. Učesnici su mogli da se upoznaju sa temama, korišćenom metodologijom, kao i individualnim sposobnostima kandidata.

U nastavku je profesor Krištof Konrad (Cristoph Conrad) sa Univerziteta u Ženevi govorio je o mogućnostima konstruisanja objekta u komparativnoj istoriji. Osim teorijskog dela ovo predavanje sadržalo je i nekoliko primera iz istorije XIX i XX veka koji su dodatno osvetlili autorovo izlaganje. Žan Frederik Šam (Jean Frederic Chamb) iz Pariza skrenuo je pažnju na asimetrije u svetskoj istoriji. Predavač se posebno zadržao na kolonijalnoj istoriji i Evropi kao o „kolonizatoru i kolonizovanom”. Margarit Pernau sa Univerziteta u Berlinu prikazala je prisutnima svoja istraživačka iskustva iz Evrope i Indije. Takođe je bilo reči i o slici Evrope koja se stvarala izvan nje same.

Četvrti i peti dan letnje škole bili su mešavina metodoloških izlaganja i istorijskih studija slučaja. Profesor Mihael Miler (Michael Muller) sa Univerziteta u Haleu govorio je o korišćenju komparativnog metoda i transnacionalnog pristupa na primeru svojih istraživanja u Poljskoj i istočnoj Evropi. Jozef Kaplan (Yozef Kaplan) sa Jevrejskog univerziteta u Jerusalimu predstavio je studiju slučaja o jevrejskim portugalskim porodicama u ranom modernom periodu. Laslo Kontler (CEU Budimpešta) govorio je o problemima, neophodnosti i izazovima prevođenja u istorijskoj nauci. Profesori EUI Antonela Romano (Antonella Romano) i Đulija Kalvi (Giulia Calvi) predstavile su korišćenje transnacionalnih i komparativnih metoda na svojim istraživanjima (istorija nauke i istorija porodice u Evropi XVI–XVIII veka). Sva pomenuta predavanja pratila su pitanja učesnika, kao i interesantna diskusija. Na kraju programa svako od učesnika imao je priliku da saopšti svoje mišljenje o ovoj manifestaciji, ukaže na njene pozitivne i negativne strane.

Letnja škola EUI predstavlja jedan uspešan skup na visokom intelektualnom i stručnom nivou. Retke zamerke koje se mogu uputiti organizatorima vezane su za zgusnut raspored predavanja, kao i dominaciju tema iz rane moderne istorije. Učesnici letnje škole imali su priliku da upoznaju uslove u kojima funkcioniše Institut, posete biblioteku, studentske restorane, obidu prijatno okruženje i grad Firencu. Boravak na EUI možemo smatrati korisnim za sve, kako za istraživače tako i za organizatore skupa.

Mr Slobodan Selinić
Institut za noviju istoriju Srbije

Informacija o studijskom boravku u Pragu, 15–30. septembra 2006. godine

Zahvaljujući saradnji i finansijskoj podršci Instituta za noviju istoriju Srbije iz Beograda i Filozofskog fakulteta Karlovog univerziteta u Pragu bio sam na studijskom boravku u Pragu od 15. do 30. septembra 2006. godine. Ovaj boravak realizovan je u okviru rada na projektu Instituta za noviju istoriju Srbije „Srbi i Jugoslaija – država, društvo, politika” i projektu Filozofskog fakulteta Karlovog univeziteta u Pragu „České

země uprostřed Evropy v minulosti a dnes”. Obavio sam istraživanja neophodna za izradu doktorskog rada „Odnosi Jugoslavije i Čehoslovačke 1945–1955” u tri institucije u Pragu – Arhivu Ministarstva inostranih poslova, Državnom arhivu i Slovenskoj biblioteci. U Arhivu Ministarstva inostranih poslova pregledao sam fondove: Teritoriální odbory – tajné i Teritoriální odbory – obyčejné. U Državnom arhivu pregledao sam fondove: UV KSČ – Mezinárodní oddělení, Ministerstvo informací, Ministerstvo školství. Boravak u Slovenskoj biblioteci iskoristio sam za pregledanje i fotografisanje literature iz čehoslovačke historiografije bitne za temu mog doktorata. Boravak u Pragu iskoristio sam i za razmenu stručne literature sa kolegama sa Filozofskog fakulteta (razmena časopisa *Tokovi istorije i Slovanský přehled*). Na kraju ističem da sam upoznao nekoliko mladih kolega koji rade magistarske i doktorske radove na Filozofskom fakultetu Karlovog univerziteta (Kristina Fialova, Ondrej Žila). Posebno ističem veliku i nesebičnu pomoć i predusretljivost svih zaposlenih u pomenutim naučnim i kulturnim institucijama Praga i Češke, naročito profesora dr Jana Pelikana i mr Ondreja Vojtjehovskog sa Filozofskog fakulteta.

Aleksandar Životić
Institut za noviju istoriju Srbije

**Konferencija „Gerila na Balkanu: Borci za slobodu,
buntovnici i banditi – istraživanje gerile i paramilitarnih
formacija na Balkanu u periodu 15–20. veka”,
Vranje, 14–16. septembar 2006.**

U Vranju je od 14. do 16. septembra, u organizaciji Instituta za savremenu istoriju, Fakulteta bezbednosti Univerziteta u Beogradu i tokijskog univerziteta Meyo održan međunarodni naučni skup „Gerila na Balkanu: Borci za slobodu, buntovnici i banditi – istraživanje gerile i paramilitarnih formacija na Balkanu u periodu 15–20. veka”. Skup nije imao samo karakter stručne historiografske rasprave, već je problem gerile posmatran iz više uglova i sa više aspekata. Pored većeg broja domaćih istoričara i stručnjaka za pitanja bezbednosti na konferenciji su učestvovali i kolege iz Austrije, Japana, Bugarske i Francuske. Izloženi referati se mogu grubo podeliti u dve grupe. Jednu celinu čine referati koji su za temu imali teorijska razmatranja fenomena gerile i paramilitarnog vojnog organizovanja, određivanje njihovih karakteristika, mesta i uloge u društvu i različitim konfliktima. Drugu grupu prezentovanih radova predstavljaju rezultati istraživanja gerilskog ratovanja i delovanja paramilitarnih grupa na pojedinim primerima iz istorije Balkana XIX i XX veka. Tematski veoma široko koncipirana i zamišljena, konferencija je pokušala da pruži valjane odgovore na čitav niz pitanja vezanih za gerilu kao istorijski, socijalni, vojni, psihološki, pa i socio-kulturni fenomen. Problem gerilskog ratovanja i pojave neregularnih trupa u različitim sukobima na prostoru Balkana nije posmatran samo kroz primere iz dalje već i kroz primere iz najsavremenije prošlosti Balkana.

Pored radnog dela skupa organizovane su i posete arheološkom lokalitetu Caričin grad, manastiru Prohor Pčinjski, lokalnom muzeju u Leskovcu i mesnom arhivu u Vranju. Iz Instituta za noviju istoriju Srbije na ovoj konferenciji je učestvovao Aleksandar Životić sa referatom *Srpski gerilski odredi na prostoru stare Srbije 1911–1912*.